

İnsanların arasındaki ilişkiler, doğrudan ve doğal ilişkiler, hayatı idame ettirmeye yönelik ilişkiler, benzer ilişkiler, dünyayı tarayan ilişkiler, sakın ilişkiler ve acımasız ilişkiler.

Dünyayı tanıyanların zaafı bu dünyayı başkalarının da kendileri gibi bildiğini düşünmektir. Başkaları sizin dünyanızı sizin gibi bilmez, dünyayı sizin gibi tanımaz, onun için dünyanın en temel kavgaları dünya görüşü kavgalarıdır. İki körün kavgası.

Dünyanın temel ilişkileri de günlük hayatın getirdiği ilişkilerdir. İnsan zaman ayırdığıyla ilişki içindedir. Bu ilişki ve çıkardığı sorunlar da makineleşmiş, bürokratik yollarla çözülemez. İnsanın *doğal* ilişki biçimlerini, mekanik kurallar yoluyla düzenlemek mümkün değildir. Mekanizmalar duyguları köreltir, duygular köreltiğinde bir ilişki olmaz.

Suç örgütlerine bu sebeple dışarıdan koyduğunuz kurallar yoluyla *iyi olmayı* öğretemezsiniz. Mafya üyelerinin kişisel ilişkileri, dışarıya olan bağ ve sorumluluklarından fazladır. Bu genel bir durum hatta, insanlar doğrudan ilişki içinde olduklarını birini *olduğu gibi* mekanik, kurallı göremezler, duygusal ilişkileri koparmak zordur.

Hukuk felsefesi de bu doğal tarafı görmezden gelemaz. *Hukuk* insan ilişkilerini düzenleyen bir araçsa, bürokratik hukuku öyle veya böyle kullanırsınız. Bu herhangi bir araçtan farksızdır, bir insan hastalandığında makine neyse, ilişkiler hastalandığında hukuk budur.

Hukukun bu sebeple *adalet üretmesi* beklenmez. İçindekilerin zaten böyle bir beklentisi yok, gördüğüm kadarıyla, mevzu *hakkı olanın hakkını alması* değil, bütün bu bürokratik yığınların sebebi de, o kağıt yığınları arasında *hak* diye bir kavramın mevcut olmayışı. Hayata bakışımız idealist olsa bile, elimizdeki araçların bizi getirdiği yerde ya ideallerden, ya araçlardan vazgeçmek zorundayız: Kalem açmak için kör balta kullanılmaz demiş adam, bürokratik hukuk da ince bir adalet inşa etmekte kullanılmaz.

Bu sebeple kişisel ilişkilerin ayrı bir boyutu var. Modern dünya bize yeni araçlar verse de, bu ilişkilerin içeriği değişmedi, önceden bakışlarımızla belli ettiğimiz bazı duyguları, bugün sosyal medyadaki fotoğrafını beğenerek gösteriyoruz. Bu ikincisi tabii ki daha yapay, ancak bir fotoğraf gördüğünüzde, beğenip beğenmemenizi paylaşan insanla aranızdaki ilişki belirliyorsu mesela... *Estetik* gibi bir konunun da efradını cami, ağyarına mani bir şekilde kelimeye dökülmesinin imkansız olduğunu iddia edebiliriz. Estetiğimizi bile belirleyen insan ilişkilerinin, hukuku belirlemediğini, belirlememesi gerektiğini düşünmek tuhaf bir idealizm.

Genel hakkında konuşurken fikirlerimizi sert ve net ifade edebiliyoruz ama kişisel gönderimleri olduğunda o kadar kolay olmuyor. İnsanlar doğrudan ilişkilerini araçlar veya başkaları üzerinden sürdürmeye çalıştıklarında, bu yakınlık ve *korunma* kayboluyor. Bu da belki bu dünyanın kalabalık olmasının getirdiği yalnızlığın sebebi.

Kopuk kopuk yazıyorum. Çünkü konu üzerindeki düşüncelerim henüz emekleme durumunda.

Kişisel ilişkilerin bir şekilde insanların elinden çıkıp gitmesi, bizim bu şekilde davranmamız, bizi bu şekilde anması. Ruhumuzun çalışma esnasında böyle görülmesi.

Hiçbir zaman ruhumun nerelerden anlaşıldığını göremeyeceğim. Ben kimlerin elinden geçtim ve kimler beni buradan sürüklüyor. Nasıl bir zaman, nasıl bir mekan, ruhun nasıl bir anlayışı. Bir şeyleri insanlardan fazla sevip, insanları da buna sevkettmeye çalışmak: Liderlik. Kendimizi bu gibi liderlerin etrafında çalışmaya motive etmemizin sebebi de, onların sağladığı kişisel korunma.

Bu ilişkiler tabii ki sonsuza kadar gitmiyor, işi sadece konuşarak devam ettirmek mümkün değil, aradığında yardıma koşmak da lazım. Bir zaman geliyor, aradığında yardıma koşmak çok maliyetli oluyor, başka insanlar, başka yakınlıklar kuruluyor. Zaman akıyor, ruh akıyor, insanların birbirine ayırdığı zaman da azalıyor.

Dostlarınızı yakın, düşmanlarınızı daha yakın, ne olduğunu bilmediklerinizi en yakın tutun.